

Johan Theorin

Stugorna

WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

Av Johan Theorin på Wahlström & Widstrand:

Skumtimmen, 2007

Nattfåk, 2008

Blodläge, 2010

Sankta Psyko, 2011

På stort alvar (novellsamling), 2012

Rörgäst, 2013

Benvittring, 2021

Ristmärken, 2023

Citatet på sid 5 ur *Alruna*, av Hanns Heinz Ewers, i översättning av
Arthur Isfelt, utgiven av Hastur förlag, 2012

Wahlström & Widstrand
Sveavägen 56, 103 63 Stockholm
www.wwd.se | info@wwd.se

© Johan Theorin, 2025
Omslag: Jörgen Einéus
Tryck: ScandBook EU, 2025
Första tryckningen
ISBN 978-91-46-24351-9

*Ska du förneka, kära väninna, att det finns väsen – inte människor, inte djur –
sällsamma väsen som skapades av en absurd tanke och en förryckt lust?*

Hanns Heinz Ewers:

Prolog

Skogsdrömmar

Låt mig ta er med in i skogen, den djupa och mörka. Skogen, som har plats för alla våra drömmar.

Jag som bjuder in er heter William Malm och är en av Sveriges femtio rikaste personer. (Ibland bara en av de tvåhundra rikaste, det beror på dagsformen.) Min koncern har ungefär åttatusen anställda i norra Europa. Mycket av min förmögenhet finns i fastigheter, men också i tunnland efter tunnland av just skog, svensk skog.

Men lugn, jag tänker inte tråka ut er med en massa pengaskryt i den här boken. I stället vill jag berätta för er om min målinriktade livsresa och starka tro på livet – något som jag vet har gett mig all rikedom. Jag vill också berätta om min uppväxt i det inre av Småland och om mina drömmar på en förfallen gård i granskogarna där, och hur de förde mig från ett trångt sovrum till stora blänkande styrelserum i London och New York.

Jag tror att mitt drömmande började när min mors storebror Gotthard tog med mig på tjäderjakt, djupt inne i den småländska granskogen. Morbror Gotthard lärde mig hitta mål, och drömmar som kunde bli verklighet.

Jag tyckte Gotthard var urgammal, men då var han inte mycket mer än femtio år – bara tio år äldre än jag är nu. Han var lite sliten av alla arbetstimmar i skogen, men seg och stabil. En gammal torpare som visste hur djupt näten skulle läggas när han fångade sik i sjön, hur vattenhjul skulle byggas vid de små forsarna i skogen och hur grankåda skulle smetas ut över mina skrubbsår.

Det viktigaste han lärde mig som liten var att tävla med solen

och gå upp riktigt tidigt, alltid före gryningen – något som jag har haft stor nytta av som affärsman. Jag vill fortfarande alltid vara uppe före mina konkurrenter, och hinna göra de bästa affärerna före dem!

Inför varje jakt gick Gotthard upp från sitt torp och hämtade mig vid herrgården där min ensamstående mor Sonja var inneboende städerska. Bortsett från morbror var min mor Sonja och högt älskade mormor Anna min enda familj. Herrvikens gård ägdes i min barndom av ett skogsbolag som hade den för en del representation, men inte ägnade många kronor åt underhållet. Stallet var uthyrt till en bonde som hade några magra hästar där, men mest skrot. Helst av allt ville de nog riva hela stället.

Innan jag fyllde trettio, är jag glad att meddela, hade jag pengar nog att köpa Herrviken och renovera hela fastigheten från grunden, stall och allt. Hur gick det till? Jag drömde att jag en dag skulle äga gården, och till slut gjorde jag det. Det var ett sätt att göra det som vi alla kanske drömmer om: att få tillbaka barndomen. Den kan vara så dyrbar att priset aldrig blir för högt.

Jag började jaga tjäder med min morbror när jag var nio år, året efter att min mormor dog.

När jag och Gotthard jagade gick vi ut strax efter gryningen, upp på stigarna vid hans torp som låg på ett tun strax utanför herrgårdens marker. Rakt mot en mörk vägg av granar och någon enstaka, blyg björk. Vi lämnade de öppna ängarna och gick uppför en slänt, rakt in i skogen. Ljuset dämpades, luften blev kallare, men granarna välkomnade oss med sin värdiga stillhet. För mig var allt främmande i skogen, dunkelt och okänt, men Gotthard rörde sig vant på stigarna. Vi gick och gick, det kändes för mig som flera mil, med varsitt gevär på ryggen – hans en tung hagelbössa som kunde skjuta både rävar och fåglar, mitt ett lätt luftgevär som förmodligen inte kunde döda minsta sparv.

Vi var ensamma i ödemarken nu, mötte inte en enda person,

och stigen var enda spåret av människor. Gotthard pekade ibland ut gropar mellan granarna.

– Se upp för dom, sa han. De kan ha ulvar i sig.

Han skämtade om varggroparna. Då visste jag inte att vargarna var borta från Småland. Men det är klart att jag såg dem på vandringen, minsta lilla sänka bredvid stigen blev en varggrop i mina ögon. Jag rörde mig försiktigt förbi dem.

Men jag trivdes i skogen, tro inget annat. Jag slapp hästarna, fåren och korna som höll till i hagar vid herrgården, och som skrämde mig som liten (det var då, för numera älskar jag boskap och särskilt hästar, jag är ägare till två kapplöpningsstall och tre stuterier).

Går det att beskriva en stor småländsk skog för den som aldrig varit inne i en sådan? Allting är så mjukt och dämpat där, för riset och mossan växer tät även på klippor och berghällar. Vinden susar svagt och vattnet porlar i små bäckar genom blåbärsriset. Vandringen i mjukheten är som att bli *omfamnad* av naturen: granarnas grenar liknar lyfta armar som vill ta emot varje vandrare. De välkomnar oss att försvinna in i den mörka grönskan. Mossan doftar *tungt*, som lukten av jordens födelse.

Jag tyckte mycket om att gå in i labyrinthen av stigar mellan granarna, bäckarna och stenblocken och vandra bredvid Gotthards lugna tystnad, som ibland bröts av en kort fråga:

– Så vad ska du göra i livet, lille William?

Jag såg mig omkring, på alla blåbär som växte i riset runtom oss. Det fanns ett överflöd i skogen på sensommaren. Jag brukade proppa i mig bär utan att de tog slut, och märkte att mina kamrater i byskolan också tyckte om dem. Så jag hade börjat fundera på min första affärsidé redan före Gotthards fråga.

– Jag vill sälja blåbär.

Gotthard blickade ner på mig.

– Sälj bär, du, sa han tyst. Dom vill både tjädrar och folk gärna ha.

– Jag kan sälja till stadsbor, sa jag.

Stan, det var det lilla samhället Tallryda med några tusen invånare, där tågen mellan Växjö och Hultsfred stannade. Tallryda var det enda stadsliknande jag kände till.

– Gör det du, William, sa Gotthard. Bara du inte far ifrån oss till Stockholm och hamnar på Handelshögskolan.

Jag var tyst. Det var första gången jag hörde talas om den skolan, men jag minns att jag blev nyfiken. (Femton år senare skulle jag förstås gå ut med toppbetyg från Handels och resa i affärsklass ut i världen, men det visste jag ju inte där i smålandsskogen.)

Jag skulle just fråga morbror Gotthard vad *Handelshögskolan* betydde när jag hörde ett prasslande ljud komma genom skogen, följt av ett gnisslande läte som sakta ebbade ut och övergick i ett dovt kluckande.

En tjäder?

Gotthard hade smugit fram några steg och stannat med höjd bössa. Han stirrade framför sig och jag spanade åt samma håll. Det fanns en glugg tjugo meter bort där granarna drog sig undan, en liten glänta där jag tyckte att en skugga flaxade till genom riset.

– Där! viskade jag och klev fram med min egen bössa.

Men Gotthard hade sänkt sin. Gläntan var tom på fåglar, och skuggan jag sett var bara en svagt gungande björkgren.

– Du får drömma lagom, sa morbror Gotthard, annars ser du fåglar som inte finns.

– Jag såg en, envisades jag.

– Här ute syns allt möjligt, sa Gotthard. Här kan du drömma om vad som helst, så ser du det snart bland träden.

– Pengar? sa jag. För jag visste att pengar var något som min mamma aldrig hade så det räckte.

– Nä, inte pengar. Gotthard skrattade och skakade på sitt kepsklädda huvud. Det ska vara saker som rör sig. Djur och larver och fåglar och fjärilar . . . och huldran.

Huldran. Det sista var det mest spännande. Jag hade redan hört historierna från Gotthard om att det bodde en farlig fru i skogen,

överjordiskt vacker, men också en fru som lockade män från deras plikter och djupt in i skogen tills de aldrig fann rätt väg ut. Där jag var i förpuberteten, omgiven av drömmar och längtan, hade sådana historier förstås en särskild kraft.

Vi hade kommit fram till en rad mossklädda klippor bredvid stigen, ett tiotal stenbumlingar som någon skogshuggare kanske spettat upp ur jorden och lagt upp i hopp om att bygga en gård till sin familj en gång. Något knakade till i dunklet. Jag tyckte att jag hörde mjuka dunsar efter något eller någon som rörde sig, ljud som av fotsteg på mossa. Men såg ingenting.

Gotthard pekade bakom blocken, och jag såg en mindre stig vika av från den större och leda in bland låga, täta granar.

– Huldran bor därinne, sa han.

Jag såg tyst på honom, han nickade och log.

– Du ser henne om du dansar, sa han.

Dansar? Jag tittade på honom och han log.

– Hon vill dansa med dig.

Så stod han bara kvar, med geväret över axeln, och lät mig gå vidare själv. Jag smög fram genom riset och mattan av barr och mjuka kottar. Tog in på sidostigen och togs emot av ännu större granar. Det var som att smyga fram på en mörk scen, mellan väldiga, mörkgröna draperier. Under granarna växte ormbunkar, tätare och tätare så att stigen nästan försvann. Mina bara ben försvann också, ner i de täta bladen.

Allt var helt tyst nu, som om träden höll andan omkring mig. Var de rädda? *Jag* var rädd, med Gotthard utom synhåll hade hjärtat börjat bulta högt uppe i halsen. Mina händer var svettiga, geväret var svårt att hålla i. Jag vände mig om, men såg bara ormbunkar och klippblock bakom mig. Gotthard var försvunnen i dunklet.

Fortsätt framåt, viskade en röst. Jag vet inte om den bara fanns inom mig, mellan mina öron, eller omkring mig i granskogen. Jag lydde den bara och tog ett steg i taget genom ormbunkarna, tills de gav med sig och släppte ut mig på en liten stig. Den var

smal, helt igenvuxen, och löpte fram mellan krokiga stortallar.

Jag var i Smålands vildmark nu, långt från människornas värld. Det här var skogsfruns rike.

Dansa med henne? Jag kunde inte dansa, det hade ingen lärt mig, så mellan två tallar började jag snurra i stället. Alltid något. Jag fixerade en jordpunkt där stigen var som bredast och började vrida mig runt den, motsols. Runt, runt – tills granarna och stortallarna tycktes dansa med mig, som i en suddig cyklon. Jag blundade och snurrade, mer och mer illamående, tills jag öppnade ögonen och såg att jag inte var ensam.

Det var en kvinna klädd i mörkrött. Hon måste ha varit böjd eller suttit på huk nere i mossan, för hon höjde sig framför mig nu. Det var som att se ett mörkt vattenfall rinna upp mot morgonhimlen, så böljande och ostoppbar var rörelsen.

Nej, kvinnan var inte *klädd* i rött, allt det röda flöt över henne, såg jag nu genom illamåendet, det var inte tyg utan ljusa och mörka, röda färger som rann och virvlade över hennes kropp. Det var som om hon var skapad av flödande blod från skogens djur, håret som föll över hennes axlar också.

Bara ögonen hade en annan färg. Det var lysande, gröna ögon som såg på mig, i det vackraste ansikte jag någonsin sett runt vår gård. Hennes hals var lång som en pelare och hennes kinder släta som marmor. Jag kunde inte andas när jag såg henne.

Kvinnan sa inget, log bara. Men hon började röra sig över mossan, gled fram och lyfte armarna för att dra mig till sig.

Då ryggade jag tillbaka. Jag kände faran, ren skräck, som om mitt liv hängde på att jag inte lät henne komma nära. Och när jag höjde händerna, som något sorts skydd mot henne, förändrades allt. *Hon* förändrades, tvärt, tappade sin kraft och stannade mitt i steget mot mig. Det var som om hon började sjunka ihop och falla sönder. En kollaps i grönt och rött.

Jag stannade inte för att se mer; rusade bara tillbaka genom sjön av ormbunkar. På andra sidan stod morbror Gotthard kvar med bössan, vakande i morgonljuset.

Jag var fortfarande yr av snurrandet och svajade när jag försökte stå still framför honom. Han höjde blicken mot skogen.

– Såg du något?

Jag minns att jag bara flåsade till svar, men Gotthard måste ha förstått för han lutade sig ner mot mig:

– Hon var inte verklig, William. Hur hon än såg ut för dig.

Jag bara tittade på honom, så han fortsatte förklara:

– Frun du såg var gjord av lera och lavar och lönnlöv ... och din längtan.

Så nickade han, kanske för att visa att jakten var över. Och vi gick hem. Jag var glad för det, allt jag ville nu var att komma tillbaka till min mamma och mormor.

Och de var hemma och allt var som vanligt i Herrviken, men jag darrade i benen ända fram till sängen den kvällen.

Jag trodde då att jag hade mött Skogsfrun, men det jag hade gjort var att mitt i yrseln fantisera fram en vacker kvinna ur en ung, röd skogslönn. Hur verklig hon var visste jag inte.

Men hon kom från mig, det visste jag. Kanske hade morbror Gotthard hjälpt mig mana fram hans drömkvinna i skogen. Han hade pratat om henne ofta nog.

Det var nog då, nio år gammal, som jag började lära mig konsten att drömma fram något som jag ville ha, att föreställa mig och mana fram något som inte fanns – en konst som blev mer och mer användbar för mig när jag gick ut från Handels och startade mina fastighetsföretag.

Pengar har jag alltid kunnat satsa och förlora, men drömmarna måste jag ha kvar. Det är det enda jag varit rädd att förlora: mitt drömmande.

Dröm om något, dröm hela tiden, dröm och längta tills du kan se det framför dig – då kan du faktiskt få det!

Det mottot har fungerat för mig sedan barndomen, jag vet att det kan göra det för alla som läser den här boken också.

ONSDAG

Richard

Räkna med att något alltid skiter sig, var det första rådet Richard Lanner hade fått från Keiron när han började råna.

Det var femton år sedan. Nu väntade Richard och hans grupp på värdetransporten mitt i Smålands ödemark, med den breda, böljande asfaltsbanan som enda spår av människor. Asfalten tycktes börja i skog och sluta i skog, bara skog överallt. Granarna stod täta runt rånartruppen, väggen av träd kunde dölja vad som helst.

Som gruppchef hade Richard rekat och räknat med alla eventualiteter; att värdetransporten kunde vara försenad och att väktarna kunde vägra lyda, till och med att någon i gruppen kunde få panik. Han hade beordrat fram allas mobiler innan de lämnade gömstället på morgonen och sett till att alla slog av dem för att förhindra spårning. Han hade delat ut overaller och reflexvästar till alla fyra, som de klätt på sig över de vanliga kläderna och skulle dra av sig direkt efteråt.

Vägsträckan borde ha varit folktom. Han hade varit här i september och inte sett en enda brevlåda på flera kilometers håll. Inte en enda människa.

Richard hade räknat med allt, förutom flickan vid landsvägen. En smal liten varelse i tunn, gul klänning. Hon dök upp mitt på vägen, några minuter före rånet, nästan som om hon ville vara med.

Flickan var som en varning om att han borde ha blåst av alltihop. Men alla var på plats vid landsvägen, som kuggjul som

börjat röra sig mot varandra. Eller för att använda militärspråk: *Manövern var inledd.*

”Det blir storm över Småland”, hade Keiron sagt en kvart tidigare, när vägbommen var klar. Han hade stått vid diket bredvid den fällda tallen, kliat sin grå skäggstubb och blickat västerut över skogen, mot tättnande regnmoln. ”Full storm . . . Den kommer i kväll.”

”Jo”, sa Richard.

De hade just sågat ner tallen, med en stam som var lång och tjock nog att hejda värdetransporten.

”Orkan nästan, enligt meteorologerna.”

”Jag vet.”

Richard hade räknat med oväder och allt annat. Det enda han inte visste var exakt när värdetransporten skulle dyka upp på vägkrönet.

Hans spanare, en småtjuv i Vimmerby, hade ringt och meddelat att den vita skåpbilen lämnat banken vid stadens torg halvtvå. Han visste inte hur fort väktarna körde eller om de skulle göra någon paus längs vägen, bara att bilen var full av kontanter. Sedeltransporterna blev färre och färre på vägarna, den här var ett kap.

Den vita skåpbilen skulle synas tydligt när den kom – landsvägen var spikrak och i norr gick den över en böljande ås med kalhyggen på båda sidor. Sedan dök vägen neråt i samma sorts branta backe som Richard skulle ha älskat att susa nedför när han som liten cyklade på första tvåhjulingen. När han visade upp sig för sin mamma och lillasyster.

Han blinkade irriterat mot backen – varför tänkte han på sin mor och syster nu? Han borde tänka på värdetransportens hastighet, på räckvidden på deras vapen längs landsvägen, inget annat.

När värdetransporten dök upp skulle han höja handen och se ut som en äkta vägarbetare, trots att han stod med ansiktet bortvänt. Transporten skulle bromsa in, förhoppningsvis, och